

(המשך מעמוד 19)

בכל מחיר — כשהמחיר הוא טישטוש כל הנקודות שעליהן לא הושגה הסכמה. לא היו אלה נקודות מישניות. הן כללו את הנקודה המכרעת, שביגללה פרץ הסיכסוך הישראלי-ערבי לפני דור. הישראלי-מצרי לפני דור. היתה זאת השאלה שנקראה בעגה של תש"ס, "הבעייה הפלסטינית" — בעיית קיומם של שני עמים בארץ.

אנוור אל-סאדאת לא הסתיר מעולם כי בעיניו יש רק פיתרון אחד לבעייה זו: הקמת מדינה פלסטינית לצד ישראל, ושכחלים את ירושלים המיוחלת. הוא ששתיהם, והכוללים את המיזרחית. הוא הסכים לכל היותר להשגת יעד זה בשלבים, כשהתחנה הראשונה היא הקמת מימשל-עצמי בשטחים אלה, מעין "מדינה-בדרך" פלסטינית, שתהווה גרעין המדינה לעתיד.

אל-סאדאת לא יכזב היה להסכים לפחות מזה — לא רק כשזו השקפתו שלו עצמו אלא גם כשזו דעתהקהל במצרים ובשולחן מעמדה של מצרים כחלק מן העולם הערבי.

מכיוון שהדברים לא נאמרו בירושלם בסכמי קמפ-דייוויד, שילם אל-סאדאת מחיר כבד ביותר עבור

למעשה הסכים הנשיא המצרי ל"שלום נפרד", תוך הפקרת העולם הערבי, כפי שטענו אויביו הערביים.

אל-סאדאת האמין כי בגין אך מעמיד פנים של איש נוקשה, וכי בתום המשאומתן על הגדה המערבית ועזה יתקפל, כפי שעשה — לדעת אל-סאדאת — בקמפי-דייוויד. הנשיא המצרי גם סמך על הלחץ האמריקאי המאסיווי הצפוי, כדי להכניע את בגין העקשן. אין לדעת מה חשב לעצמו ג'ימי קארטר — אם חשב ביכול. יתכן כי הסתפק בהישג המדיני המידי, שהיה דרוש לו לשיקום יוקרתו. יתכן כי סבר כי לחץ אמריקאי-מצרי משולב יזיז בסופו של דבר את בגין, מבלי לקום את יהודי אמריקה נגד נשיאם.

אם כן — טעו כל שדושים האישים בהע"רכתם איש את רעהו. כגין לא הכין את אל-סאדאת, אל-סאדאת לא הכין את כגין, וקארטר לא הכין את שניהם.

הטישטוש והטיוח הם לחסי-חוקה של הדיפלומטיה, והם ממלאים לעתים קרובות תפקיד חיובי ביחסים בין עמים.

אולם סיכוכים היסטוריים אינם נפתרים עזידי להטוטים ותעלולים.

וכך, עוד לפני שבן-אלישר התייצב לפני אל-סאדאת כדי להגיש לו את כתב-האמנתו, יצאה הנשמה מגופו של השלום החדש.

אמנם השלום עצמו הפך עובדה, אך הידידות נעלמה, כיגון הנורמליזציה הצטמצם למינימום. בן-אלישר ישב בקאהיר, עמיתו המצרי בתל-אביב נתקבל על-ידי החברה

לאפשר לבעליהן להתעלם מן העובדה הפשוטה ביותר בחיי המדינה.

לא היו פלסטינים אלא "תושבי השטחים" ו"מחבלים". לא היתה מילחמה. אלא רק "ביטחון שוטף", "פשיטות", "מעשי בלהה", "התפרעויות", "התנחלויות", "יד קשה", "זרועות ביטחון", "חוליות", "אסיים ביטחוניים", "כאשר לוח מנע" ו"אירגון המרצחים הגאצי הקרוי פיי-אל-או".

אולם המאבק בין ישראל והפלסטינים — מחוץ לגבולות הארץ, בתוך השטחים הכבושים — ואף בתוך ישראל עצמה — שהפך על כל מעריכות ישראל כתש"ס.

זהו שלב חדש במאבק בין שני העמים, הנמשך מאז ראשית הגשמתו של המיפעל הציוני בארץ. שלב זה החל בפרשה שלא היתה אלא קומדיה של טעויות. כאשר אירעה, לא יכול היה איש לנחש כי תקבל במהרה ממדים מפתחים ומחלחלים.

כמרכזה עמד איש, ששמו היה כימעיטימקרי ידוע בפרוס תש"ס, אך שהיה מוכר בתום השנה למיליונים ברחבי העולם: כסאם אלי שכעה, ראש עיריית שכם.

אלישכעה היה אחד מאותם אישים ערביים מן הדור החדש שהשתלטו ב-1976 על כל העיריות בגדה המערבית, באמצעות בקירות דמוקרטיים, שנערכו בחסותו של הר ממשל הצבאי. ערב הבחירה, היה שריהביטחון דא, שימעות פרס, בטוח כי ייבחרו חסידיו של המלך חוסיין. לתדהמתו ולתדהמת יועציו, "המומחים" לעניינים ערביים,

מנחם בגין ואדולף היטלר בקאדיקטורח מצריות: היטלר נתן עיטור לבגין* , בגין מחזיק במיטריה ההופכת לצלב-הקרוס*

נבחרו בכל הרשויות המקומיות חסידים מוצהרים של אש"ף.

ראשיהעירייה החדש של שכם התגלה במהרה כטיפוס של מנהיג. אין הוא אינטלקטואל, אלא לוחם עקשני, המושרש בקרקע עירו ובאוכלוסייתה. אין הוא מדבר שום שפה מלבד ערבית.

בעת ביקור כימעיטימקרי, שערך אצלו האלוף דני מט, מתאם הפעולות של צה"ל בשטחים המחזקים, החל מעגל של אייחנות. בשכם שררה מתיחות, ביגלל התנחלותם של אנשי גוש-אמונים באלון-מורה בתשל"ט — פרשה שהיתה מונחת באותה שעה על שולחן בית-המישפט הגבוה לצדק.

הקצין לחץ על ראשיהעירייה לגלות את דעתו על פעולות-טרור פלסטיניות, כמו זו שבוצעה בשעה בבכיש-חוף. אל-שכעה השיב את התשובה הסטנדרטית. המקובלת בגדה — שיש להצטער על כל שפיקות-דמים, אך אפשר להבין את הפעולות כל עוד נמשך הכיבוש הישראלי. מט התרשם, בטעות, כאילו הביע אל-שכעה תמיכה בפעולות-הטרור, אך הוא נפרד ממנו בשלום. למחרת היום, בעיקבות אחת ההדלפות הודוניות ביותר של תש"ס, פירסם הארץ בעמודו הראשון גירסה כוזבת לחלוטין של השיחה. כבר באותו בוקר הקימה חברת-הכנסת גאולה כהן שיעורייה בכנסת, תבעה לדון מייד בדבריו של ראשיהעירייה שונא-ישראל. מאותו רגע התנהלה הפרשה לפי תכתיבה של גאולה כהן, כאשר הממשלה והאופוזיציה כאחת נדבקות בהיסטריה שלה. זה היה אות מבשר רעות.

אלישכעה נעצר, והוחלט לגרשו מן הארץ. אולם בשיא הפרשה פורסם הפרוטוקול המלא של שיחת שכעה-מט, ונסתבר כי ראשיהעירייה לא אמר כלל את הדברים שייחסו לו בהדלפה השיקרית, ושעוררו את התגובה הנועמת. העניין הגיע לבית-המישפט. זה העביר אותו לוועדת-ערר של צה"ל, בינתיים היתה לשרהביטחון, עוזר וייצמן, שהות להרהר בעניין מחדש. כמעשה אמיץ הודה בטעות ונחלק ממעגליההיסטריה, הוועדה החליטה לבטל את צוההגירוש.

המקומית בזרועות פתוחות. על הקרקע נמשכה נסיגת צה"ל, והתקדמו ההכנות להחזרת סיני כולה לידי המצריים. אך בממשלת ישראל ובציבור נשמעו קולות שתבעו לעכב את הפינוי.

מה הלאה?

אל-סאדאת לא הסתיר את תיקוהו כי אחרי הבחירות בארצות-הברית יפעיל הנשיא — יהיה אשר יהיה — לחץ כביר על ישראל, יתכן כי קיווה שהדבר יהיה קל יותר אחרי שתקום גם ממשלה חדשה בירושלים, בעיקבות הבחירות הבאות בישראל.

בגין, לעומת זאת, היה נחוש בהחלטתו שלא לזוז אף במילימטר אחד. הוא סמך על יהודי ארצות-הברית, שיצליחו לסכל כל לחץ אמריקאי על ישראל, וקיווה כי אל-סאדאת ידבק בשלום הרו-צדי למרות הכל. הוא האמין כי מצריים זקוקה לשלום לא פחות מישראל, ביגלל סיבות פנימיות, והימר על הנחה מפוקפקת זו.

ואילו ג'ימי קארטר לא תכנן תוכנית. הוא לא היה בטוח כי יישאר ביגור הקרוב בבית הלבן. השגום המצריישראל החמויק.

קומדיה של טעויות

אולם לא תהליך זה הוא שהטביע את חותמו על תש"ס. זמן רב לפני שהגיעה המכוננית המפוארת של שגריר ישראל לארמון עבדון בקאהיר, הועתקה הוירה העיקרית לרחובות הצרים של שכם. הורקרו של ההיסטוריה עבר, בתנועה חדה, מיחסי ישראל-מצריים ליחסי ישראל-פלסטיני. המיזחמה בין ישראל והעם הפלסטיני עמדה כמרכזה החיים של תש"ס. היא התגברה והתחברה מדי יום ביומו.

כימעט איש בישראל לא היה מוכן לקרוא למילחמה זו בשמה. במהלך השנה, כמו בשנים הקודמות, נוצר עולם שלם של מילות-קישוט, שמטרתן היחידה היתה

חתימתו. הוא הודה מן העולם הערבי. השליטים הערביים המקורבים אליו ביותר נטשוהו. מצריים הפכה המצורעת של העולם המוסלמי כולו.

מנחם בגין האמין כי דאגתו המפוגנת של אל-סאדאת ורצועת-עזה הן, בעיניו, חלק בלתי-נפרד מארץ-ישראל, וכי ירושלים, "שחבורה לה יהודי" כופה לריבונות. יש ראלית, לנצח נצחים", לכל היותר היה מוכן להסכים למתן זכויות מסוימות — עלובות למדי — לתושבים הערביים בשטחים אלה. ברוח הזכויות שדרש בשעתו זאב ז'בוטינסקי למען היהודים ברוסיה הצארית.

לכך קרא, "אוטונומיה" — מיזיה שגם ז'בוטינסקי השתמש בה למטרה זו.

מבחינה בלשנית, זהו מושג כוזב. כי במקורו היווני, "אבטרונומיה" פירושה "חוק עצמי", ובגין לא התכוון להעניק ל"תושבי יהודה ושומרון וחבל-עזה" את הזכות לחוקק את חוקיהם.

נייר על בני תהום

בגור מוחלט זה — תהום שאין עליה גשר — היה ברור גם בקמפ-דייוויד. אולם הנשיא האמריקאי, ג'ימי קארטר, היה זקוק להישג מדיני. אל-סאדאת לא רצה לחזור בדיים ריקות, אחרי שעורר את הערצת העולם כולו במסע ההיסטורי חסרההקדים לירושלים. וגם מנחם בגין רצה להוכיח לכל כי הוא עושה-שלום, בניגוד לתדמית שנוצרה לו במשך 30 שנים. התוצאה היתה מיסמך שהסתיר את התהום, מבדי גשר עזיה. להטוטים לשוניים טישטושי את העמדות המנוגדות, נתנו לכל אחד משני הצדדים את האפשרות לטעון כי גישתו היא שנתקבלה.

ההסכם שהושג היה אנדרטה לאימרתו המפורסמת של וולטייר: "בניאדם משתמש במילים כדי להסתיר מחשבות".

בשעה ששלושת המנהיגים חתמו על המיסמכים בטכס חגיגי ומרשים, הרחק מזירת-הסיכסוך, הישלה כל אחד מהם את עצמו כי למעשה ניצחה תפיסתו שלו. מנחם בגין האמין כי דאגתו המופגנת של אל-סאדאת לפלסטינים לא באה אלא כדי לצננת ידי תובה וכי

* בשטח כתוב, "זעם העולם", מעל למיטריה כתוב "ההחלטה שירושלים היא בירת ישראל", ובתחתית: "ההחלטה הנאצית". הכוונה היא לחוק ירושלים.